

Mint vándor a mohás követ, Szamati már régen elhagyta csecsemőkorát, kezdett lassan fiúvá cseperedni, de oly erősen emlékezett nagyapjára és nagymamájára, hogy – nem volt mit tenni – felült egy kopasz domb tetejére,

6 Szegedi-Szabó Béla

A CSEND ÉS

AZ ILLAT

hogy eszébe juthasson minden, ami valaha fontos volt neki.

Nagyapája régen mindig azt mondta: a csend egy mély zsákban lakik, vagy ha ott nem ta-

lálod, akkor vándorolj el a nagy folyók fényes torkolatáig. Ha akarjuk, a barátunk lesz, eljön velünk szívesen bárhová, csak vigyáznunk kell, nehogy megbántsuk valamivel.

– Miért kell rá oly nagyon vigyázni?

– Mert a csend olyan félénk, akár egy piciny madár, mint a legapróbb szív, elröppen, ha barátságталanságot érez.

Szamatinak tehát Nagyapa volt a *Csend*, legalábbis ő így gondolt rá, amikor rá gondolt. Mert mostanában mindig ezt tette reggelente, miközben a fahéjas tejbegrízt kanalazta.

– No és a nagy? – nézett be az ablakon hunyorogva a legjobb barát, Patama.

– Ja, a nagy, majdnem elfelejtettem – kapott a fejéhez Szamati, és rögtön abbahagyta a grízevést.

A nagy maga volt az *Illat*, a világ és a természet nyugodtan áradó Illata, ha kellett, szállt a napsütésben, ha úgy hozta dolga, téli kertek örökzöld virágaként tündökölt.

Szamati elszomorodott azon, hogy milyen régen nem látta már a nagyapát és a nagymamát.

– Meg kéne látogatnom őket. De, sajnos, elveszítettem a címüket.

– A postás sem tudja? – fordult feléje Patama.

– Senki – dűnnyögte Szamati.

– Az embereket kérdezted már?

– Kérdeztem, de hiába – válaszolta legyintve. – Csak magukkal vannak elfoglalva.

Milyen furcsa is, hogy mindketten – az *Illat* és a *Csend* – valaha ebben a világban jártak-keltek, éppúgy, mint manapság a piros tűzoltókocsik.

Szamati már régóta a városban éldegélt: és egy ideje sokat forgott-forgolódott, hiába cserélt házat, takarót, ágyszőnyeget, csak-csak viszketetett a kezébe, nem csupán nappal, de éjjel, álmában is a fejében kocsikerekek gurultak, szilaj fűrógépek ácsingóztak, a vonat süvítve siklott. Hiába kapta szülinapjára a legdrágább fültisztítót legjobb barátjától, Patamától, ugyanúgy hallotta

másnap is a csillapíthatatlan Zajt, hiába ment uszodába, és bukott a víz alá, mint a delfin, a Zaj, a dobogás-kattogás ide is elkísérte.

Szamati még gyerek volt, de nem annyira, hogy ne gondolkodjék bölcsen.

– Mit gondolsz, Patama? Miért a város, ha nincs csend, ha mindig zakatol a vonat a szívbén, miért a tél, ha olyan meleg van, hogy a hópihék elolvadnak még mielőtt földet érnek?

– Nehezet kérdezel, barátom, kedves Szamati! – válaszolta Patama, és a fülét vakarta. – De azt hiszem, aludnod kellene, mert az álmokban mindig ott pihen a válasz. Mint gombvirágon a katica.

– Gombvirágon a katica?

– Találj magadban egy gyönyörű képet, vagy valakit, aki *integet*.

– Miről beszélsz, Patama?

– Ha valaki *integet*, bárki legyen is az – mosolygott Patama –, neked muszáj rá figyelned! Ez így illendő! Oly régi dolog az *integetés*, hogy nem is hiszed! Próbáljuk csak meg! Nézd, én hogy *integetek*!

És Patama lóbálni kezdte a levegőben nagy, lapos tenyerét, úgy, akár egy sütőlapátot, vagyis kedélyesen *integetett* Szamatinak. Majd elindult hazafelé a gombvirágos mezőn át, miközben minduntalan vissza-visszapillantgatott.

Szamati tátott szájjal nézett a távolodó Patama felé.

Igen, muszáj volt *integetnie*, nem hagyhatta válasz nélkül Patamát, tejbegrízes ujjhegyével ugyanazt tette, mint Patama. Mert Patamának igaza volt, ha valaki *integet*, akkor a másik sem ücsöröghet tétlen.

De egy őszi napon, amikor a falevelek zümmögve röpködtek, szálltak, korom hullott alá a magas égből, és a fahéjas cukor már örökre odaszáradt a tányér széléhez, Szamati szokatlanul korán ébredt, és rögtön tudta, ez a pillanat más, mint a többi. Így szólt magában:

– A konyhában ülve egy ideje már valami furcsát érzékelek: erdei forrás pezsgő hangját hallom. A könnyező vízcsap helyett patakhangot, a kuktából füttyülő bableves helyett dallamos madárdalt.

A *Csend és az Illat* erősebb a városnál, gondolta Szamati, majd lehunyt szemét, hogy láthasson.

Az elhulló faleveleket egy nagy színes ládába gyűjtögette, majd es-ténként odaült, hogy egyenként kifaggassa őket, de ők csak halkan duruzsoltak neki, szöszölve mocorogtak.

Szamati egyre gyakrabban szorította fülét a falhoz: egyre tisztábban hallotta az ismerős hangokat: nagypapáét és nagymamáét.

– Most el kell mennem, mert...

– Mert? – kérdezte Patama, úgy tett, mint akit megleptek.

– Te is tudod – ölelte át barátját Szamati.

Szamati elbúcsúzott Patamától, persze, megígérte neki, hogy amint tud, visszatér, és hogy sok-sok levelet ír majd, meg ajándékot is küld.

8 Miután elhagyta a várost, és túljutott a gombvirágos mezőn, föltámadott az esti szél, a messzeségbe pedig fölragyogott a nagy hegyek süvegukorforma alakja.

Így ment-mendegélt tovább Szamati.

– Gyere csak beljebb – suttogta szelíden az erdő.

– Majd mi világítunk – súgták az aranyos képű csillagok.

– Ne félj, Szamati, jó helyen jársz. Mi veled vagyunk – búgta meszes házából egy csiga.

Szamati ekkor már oly mélyen aludt, hogy a fák lehajoltak érte, és lombjaikkal betakarták. A bokrok körbevették szűrős ágaikkal, hogy semmi bántódása ne essék. A hold néma ringatással ringatta.

Amikor hajnalban felébredt, csodálkozva tekintett a zöldellő erdő friss bimbaira, mézédés harmattól csepegővirágaira, amelyek közé különösebbnél-különösebb állatok vegyültek.

– Te vagy az, Szamati! Végre eljöttél – mondták neki az állatok, s mind egyszerre szóltak, egyszerre mozgott a szájuk, és oly közel hajoltak, hogy Szamati az arcán érezte lélegzetük finom bársonyát.

– Maradj, ha akarsz, de ha tovább indulsz, mi azt se bánjuk! Csak tudd, a tekintetünk most már mindenhová elkísér.

– Miért gyűltetek körém? Kik vagytok? – nézett csodálkozva Szamati.

– *Titok* – suttogta az őz, majd tiszta tekintetét a csillagos égre vetette.

– Merre menjek, hogy ráleljek az *Illatra* és a *Csendre*? – kérdezte Szamati.

– Csak az tudja meg az igazságot, aki elmegy a Nagy Folyóig, de nem kel át rajta rögtön. Tégy, úgy mintha semmi dolgot se lenne arra. Ne nézz a túlsó partra, még ha színes papagájok dalolnak onnan, akkor se. Várakozz, mint a bárányok. Ül le egy fa alá, írj sok-sok levelet a barátodnak, Patamának.

– Milyen messzire kerültem a várostól?

– Ahány falevél van a leghosszabb ágon, annyi hónap és annyi hét.

De amint a narancsszemű hiúz ezt kimondta, egy szempillantás alatt eltűnt Szamati szeme előtt a teljes állatsereg, ő azonban még sokáig érezte, hogy kíváncsi szemek figyelik és kísérik útján.

Több napig vándorolt, amíg el nem érkezett a Nagy Folyóig.

A folyónál úgy tett, mintha rá se hederítene a tájra, egy szál füvet szakajtott, azt rágcsálta szüntelen.

Közben egy kis ággal levelet írt, betűket karcolt a falevélre –, de mivel itt már nem fúj a szél, más postást kellett választania –, a folyóba dobta, mert azt gondolta, hogy az majd elviszi egészen a városba, egészen Pata-máig, aki ott guggol aggódva a híd alatt.

Egyik este kisimult a folyó tükre, olyan volt, amilyen még soha: Szamati nem merete kinyújtani az ujját, attól félt, tán összetöri, bezúzza.

Milyen különös a folyó hallgatása, gondolta Szamati.

– Gyere, érints meg – szólt egy hang, de nem a folyó volt az, nem is a fák, nem is az erdő, nem is az ember, nem is egy állat.

Egy csillámló létra fokairól ezüst fény hunyorgott, majd lassan ereszkedett alá, egészen a Nagy Folyó tükréig.

– Ne félts engem, kérlek – zúgta a Nagy Folyó Szamatinak.

Szamati lehajolt hozzá, és saját arcát, tükörképét nézte, amelyet erősen megvilágított a sárga holdvilág.

– Lépj tovább, Szamati! – kérte gyöngéden a folyó. – Lépj túl saját arcodon.

Szamati egy pillanatra lehunyta a szemét, s mire felnyitotta, már tovatúnt a tükörkép.

– Hová lettem? Jaj, hová lettem! – suttogetta.

A folyó bőréen apró hullámocskákat keltettek, rezgettettek kósza szavak.

De mire újra kisimult, visszarendeződött volna a sötétlő, tiszta Tükör, a fény nyomokat hagyva lepte el a Nagy Folyó lecsendesült testét.

Szamati nem értette, mi történik, de hirtelen oly bártorság költözött szívébe, hogy rálépett a vízben ragyogó fény első foltjára, majd a következőre, majd így tovább, és már nem tudott többé megállni.

A túlsó part fái szétnyíltak előtte, és a *Csend*, amely erősebb a városnál, a Zajnál, befogadta őt. De nem csak a *Csendet* találta ott, hanem az *Illatot* is, amelyet feledni soha nem tudott.

Ennek az *Illatnak* pedig színe volt, formája, a fénnel egyesülve szálldosott odafenn, a lombkoronákban.

Ahogy beljebb ballagott az erdőben, egy gyönyörű tisztáshoz ért, ahol egy asztalka állt. A fák és bokrok sűrűjében sok-sok állat várakozott, kerek, komoly szemekkel.

Két ember is ült ott.

Ahogy megfordultak, Szamati rögtön felismerte Nagypapát és a Nagyit, a *Csendet* és az *Illatot*, amely úgy hiányzott neki, úgy hiányzott a világból. Bárcsak Patama is itt lenne! Hogy fogja ezt neki elmesélni?

– Gyere, Szamati, gyere csak! – hívogatták mindketten.

– Melyik akarsz lenni, fiam? – kérdezte a nagy, és öreg kezével meg-simogatta Szamati fejét.

– Légy mindkettő – szólt Nagyapa.

Szamati csodálattal nézte őket.

– Ti vagytok a tanúk. Már értem – fordult az állatok felé Szamati, majd bólintott, mint a Föld szokott a felhőtlen ég láttán.

– De most már csend, fiam! Ezek legyenek az utolsó szavaid – súgta Nagypapa, majd leültette maga mellé a boldog Szamatit.

Aztán ettek, ittak, szedret és málnateát, mindenféle halat és bogyókat.

10 Szamati még egyszer visszaballagott a Nagy Folyóhoz, hogy üzenetet küldjön. Írt egy száraz falevélre, és a vízre bocsájtotta. Miközben írt, a barátjára, Patamára gondolt, majd a világra, az emberekre.

És már tudta, hogy ha majd egyszer újra visszatér, ő is *Csend és Illat* akar lenni.

Másnap Patama, aki már hónapok óta minden napját a híd alatt töltötte, egyszer csak meglátta azt a falevelet, amely sokkal nagyobb volt a többinél, szélei is erősen kunkorodtak, és színe egyáltalán nem volt őszi, novemberi, hanem szelíden zöld, ízesen tavaszi.

Patama rögtön tudta, mit kell tennie. Miután kihalászta a levelet, magában gubbasztva olvasta el a rákarcolt üzenetet, azt az egyetlen szót, amelyet Szamati küldött neki, és amire ő csak mosolyogni tudott: *titok*.

